

**Formy użytkowe produktów
biobójczych firmy „FREGATA” S. A. do
zwalczania szkodników biegających i
owadów latających**

(AFANISEP PYLISTY, AFANISEP 25 WP, SELENIT,
SAPONIT, OWANOL EXTRA)

Prof. dr hab. Stanisław Ignatowicz
Konsultacje Entomologiczne
Warszawa

Formy użytkowe

Produkty biobójcze sprzedaje się jako **preparaty** odpowiednio przygotowane do zabiegu.

Są różne formy użytkowe **preparatów**.

Udział s. a.

Rzadko forma użytkowa zawiera ok. 100% substancji aktywnej:

- kwas borowy,
- dichlorfos,
- fumiganty (bromek metylu).

Inne zawierają wysoki procent s.a. – np. do przyrządzania przynęt.

Forma użytkowa

Substancja aktywna jest mieszana z dopełniaczami:

- **Nośnik**, np. talk, olej, woda
- **Synergetyki** – dodatki poprawiające skuteczność
- **Substancje pomocnicze** – emulgatory, rozpuszczalniki, utrwalacze, stabilizatory

Forma użytkowa

Formy użytkowa
preparatu
biobójczego decyduje
o sposobie ich
użytkowania.

Są formy użytkowe

- gotowe do użytku lub
- takie, że muszą być rozcieńczone.

Gotowe do użycia (RTU)

Preparat w postaci gotowej do użycia cieczy w wygodnej butelce z atomizerem zapewniającym łatwą i dokładną aplikację.

Selenit®

Do walki z insektami biegającymi

Skutecznie zwalcza pluskwy, karaluchy, prusaki, pająki, mrówki faraona, pchły i inne owady biegające w mieszkaniach, biurach, pomieszczeniach inwentarskich, fabrycznych, magazynowych oraz użyteczności publicznej, w tym w szpitalach (poza obszarem klinicznym) i innych.

FORMA	TYP OPAKOWANIA	GRAMATURA (OPAKOWANIA ZBIORCZE)	STOSOWANIE	SUBSTANCJA CZYNNNA
Ciecz	Butelka	250 ml (24 sztuki)	Oprysk	pyretryny i pyretroidy 10 g/l butotlenek piperonylu 150 g/l

DAWKOWANIE: 100 ml / 1 m² powierzchni

Gotowy do użycia

Preparaty, które muszą być rozcieńczone wodą

- Rozcieńczane **wodą** są preparaty, które zawierają dużo substancji aktywnej (koncentraty).

Podział form użytkowych

I. Formulacje płynne

A. Koncentraty

1. do sporządzania emulsji wodnych (EC)
2. do sporządzania roztworów (SC)
3. mikrokapsulek (CS)

B. Gotowe preparaty do użytku (RTU)

C. Fumiganty (FU)

Podział form użytkowych

II. Formy stałe

A. Proszki do opylania (D)

B. Proszki zwilżalne (WP)

C. Przynęty (B)

D. Granulaty (G)

E. Peletki

F. Tabletki

I. Formy plynne

Koncentraty do sporządzania emulsji wodnych (EC)

Ciekłe preparaty z 20-80% s.a. rozpuszczonej w lotnym rozpuszczalniku organicznym z dodatkiem emulgatorów, zwilżaczy i innych substancji pomocniczych.

Ciecze klarowne, żółte – brunatne z zapachem.

Po zmieszaniu z wodą - trwała mlecznobiała emulsja, bez rozwarstwienia.

Koncentraty do sporządzania emulsji wodnych (EC)

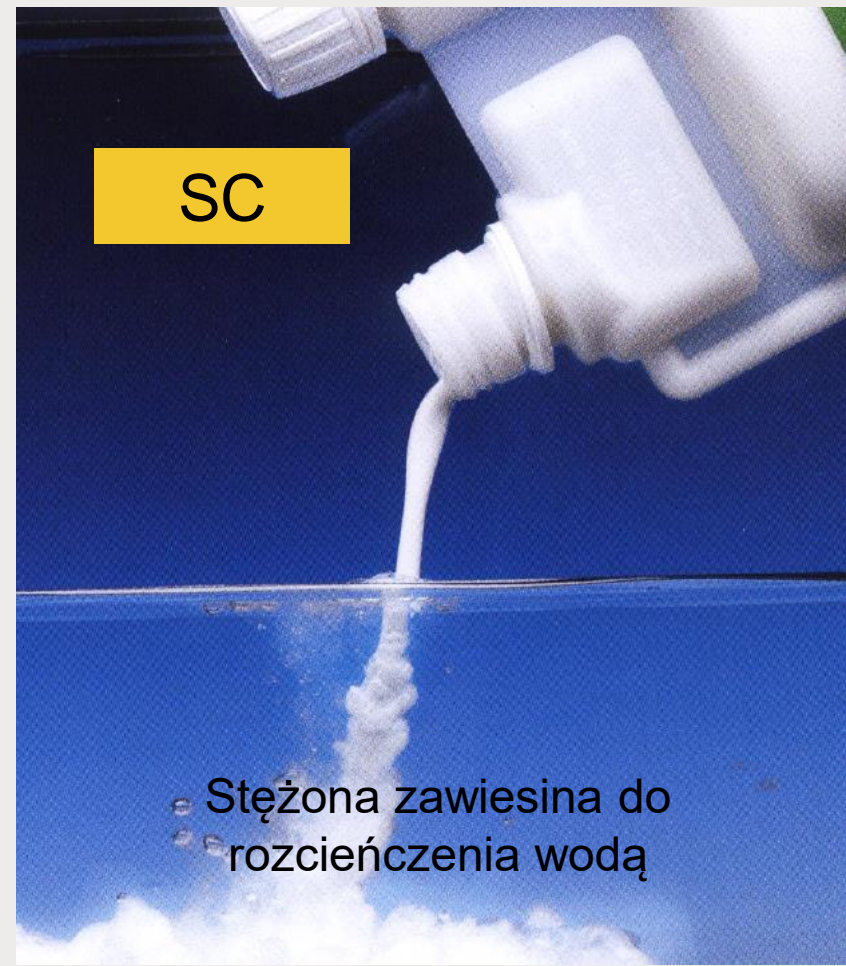
Zalety	Wady
• Proste przyrządzanie cieczy roboczej i stosowanie	• Łatwo absorbowane przez skórę
• Nie wymagane mieszanie cieczy roboczej w czasie zabiegu	• Ciecz robocza może korodować urządzenia opryskiwacza. Palne w wyższej temperaturze.
• Nieznacznie widoczne lub niewidoczne pozostałości	• Fitotoksyczne dla niektórych roślin

Koncentraty do sporządzania roztworów (SC)

- Droбно zmielone cząstki s. a. zawieszane w płynie.
- Zawiera substancje rozpraszające i zapewniające trwałość zawiesiny w koncentracie i w roztworze wodnym.
- Bezpieczne przy przyrządzaniu cieczy roboczej.

Przykłady formulacji

Koncentraty mikrokapsulek (CS)

S. a. zamknięte w kapsułce, 10-30 μm .

W płynie z substancjami zapewniającymi trwałość zawiesiny kapsulek (jak **SC**).

Kapsułka łatwo rozpada się pod wpływem różnych czynników:

- mechanicznych,
- światła,
- temperatury.

Koncentraty mikrokapsułek (CS)

Stosujemy, gdy potrzeba;

- wyeliminowania bezpośredniego kontaktu człowieka i zwierząt domowych,
- przesunięcia czasu działania s. a.

W kapsułce preparaty toksyczne lub o nieprzyjemnym zapachu.

Koncentraty mikrokapsulek (CS)

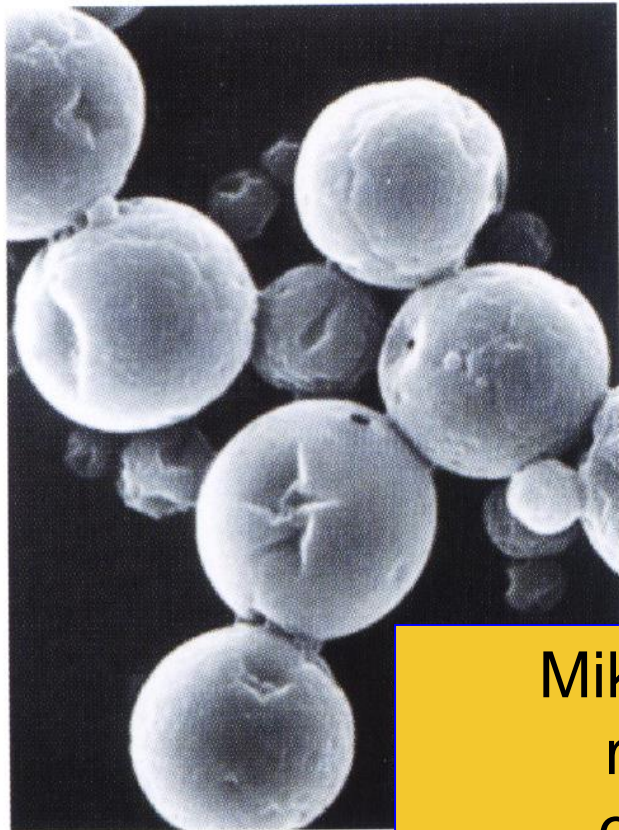
Do produkcji kapsuł:

- substancje naturalne,
- substancje syntetyczne.

- żelatyna,
- klej,
- agar,
- monomery,
- inne.

Techniki: polimeryzacja, polikondensacja, ...

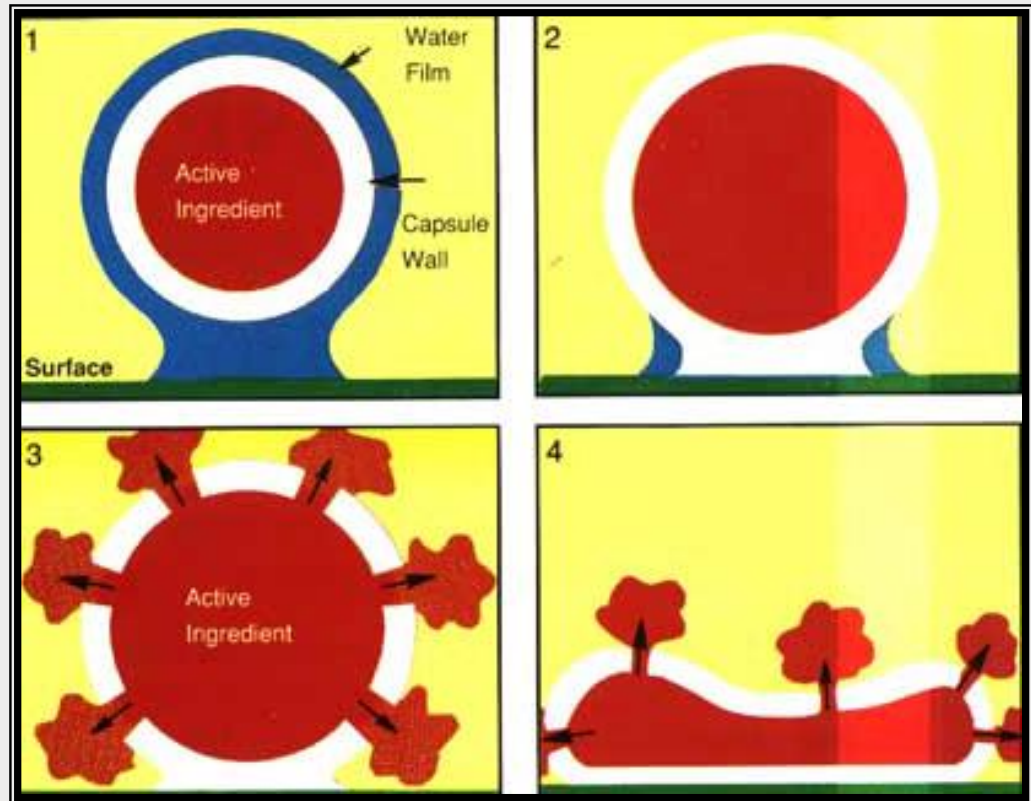
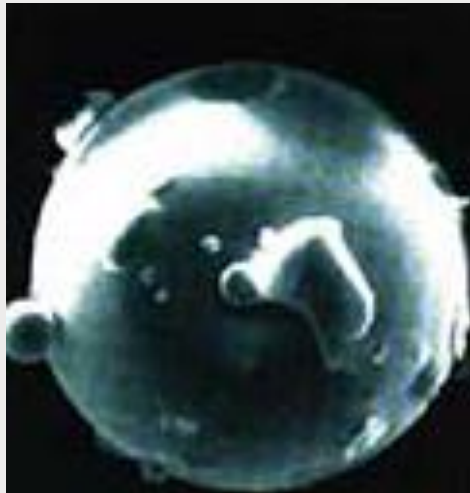
Przykład formy użytkowej

CS - zawiesina kapsułek do
rozcieńczania wodą

Mikrokapsułki pod
mikroskopem
elektronowym

Mikrokapsułki pod mikroskopem elektronowym

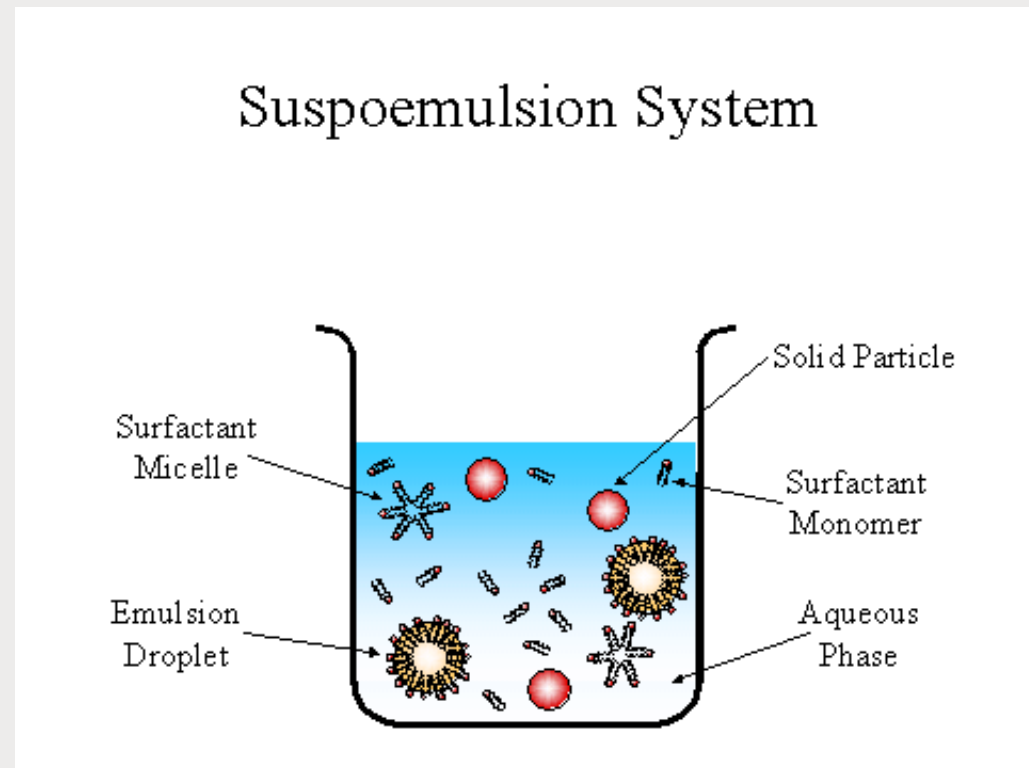
Koncentraty mikrokapsulek (CS) i koncentraty do sporządzania roztworów (SC)

Zalety	Wady
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka skuteczność rezydualna. Bez rozpuszczalników organicznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Wymaga częstego mieszania cieczy roboczej w czasie zabiegu
<ul style="list-style-type: none"> • Niska toksyczność formy użytkowej dla człowieka i zwierząt domowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Widoczne pozostałości na niektórych powierzchniach
<ul style="list-style-type: none"> • S. a. nie rozkłada się w wodzie	<ul style="list-style-type: none"> • Wymagane dokładne i wielokrotne mycie opryskiwacza - trudno usunąć cząstki.

Suspoemulsja (SE)

Suspoemulsja –
połączenie formy
CS i SC.

- **CS** – zawiesina kapsuł;
- **SC** – koncentrat do sporządzania roztworów.

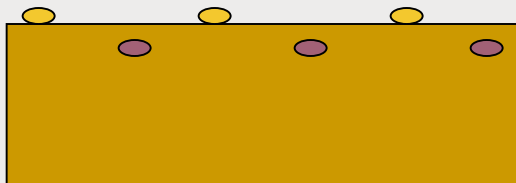
Wybór formy użytkowej

Wybór odpowiedniej formy użytkowej
bardzo ważny dla skuteczności
zabiegu:

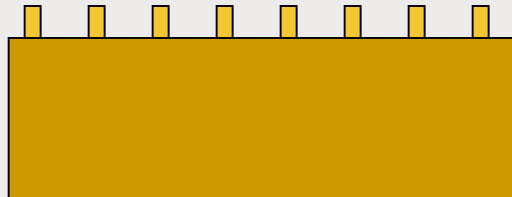
- temperatura,
- wilgotność obiektu,
- powierzchnia porowata czy gładka.

Pozostałości różnych form użytkowych na powierzchni porowatej

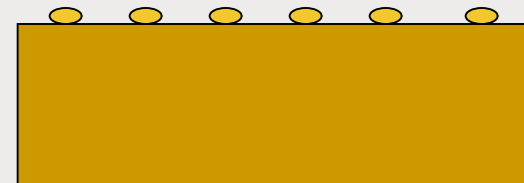
EC

WP / SC

CS

Wybór formy użytkowej

- EC** – rozpuszczalnik penetruje głęboko powierzchnie porowate; s. a. głęboko – nie dostępna dla szkodnika.
- CS** – w wilgotnych warunkach s. a. nie jest uwalniana z kapsułek.
- SC** – rozmiar cząstek wartością krytyczną; drobne wnikają w powierzchnie porowate.

SC – popularne w zabiegach dezynsekcji

- szerokie zastosowanie,
- forma użytkowa na bazie wody lub oleju,
- proste w stosowaniu,
- wymagają mniej mieszania w czasie zabiegu,
- mniej fitotoksyczne niż inne,
- bez przykrego zapachu,
- nie widoczne plamy na powierzchni.

Gotowe preparaty do użytku

Najbardziej popularne:

- koncentraty olejowe,
- bombki aerozolowe.

Koncentraty olejowe: wysoki % technicznego insektycydu w rozpuszczalniku.

Rozpuszczany w rafinowanym oleju w celu uzyskania wymaganego stężenia do zastosowania w zabiegach ULV.

Dyspenser aerosolowy (AE)

Dyfuzory (bombki
aerosolowe AE):

- s. a. w substancji wrzącej w niskiej temperaturze;
- pod ciśnieniem w pojemniku z dyszą i zaworem.

Gotowe preparaty do użyciu

Dyfuzory (bombki
aerazolowe):

- po uwolnieniu mieszaniny rozpuszczalnik szybko odparowuje, a drobniutkie cząsteczki wolno opadają tworząc osad.

Gotowe preparaty do użytku: OWANOL EXTRA

- Zwalczanie karaluchów, prusaków, rybików cukrowych oraz robotnic mrówek faraona.
- Przeznaczony do stosowania w pomieszczeniach mieszkalnych, fabrycznych, magazynowych oraz użyteczności publicznej.

- Permetryna - 5 g/l
- PBO - 45 g/l

Gotowe preparaty do użyciu: OWANOL EXTRA

- Opryskiwać miejsca gnieźdzenia i gromadzenia się owadów oraz zauważone drogi ich wędrówek
- Oprysk wykonać z odległości 20 – 30 cm tak, aby dokładnie pokryć całą opryskiwaną powierzchnię.
- Zalecana ilość: 25 ml preparatu na 1 m² powierzchni.

Przynęty

- granule,
- pasta,
- żel,
- tabletki.

S. a. z materiałem, który jest atrakcyjną substancją pokarmową dla szkodników.

Niektóre są gotowe do użycia w karmnikach.

Preparaty żelowe

S. a. jest zmieszana z substancją żelową, która zawiera atraktanty pokarmowe.

Bardzo skuteczne na karaczany, **mrówki**.

Żele są też gotowe do użycia w karmnikach: umieszcza się na podłożu.

Preparaty żelowe

- gotowe preparaty do użytku

Zalety	Wady
<ul style="list-style-type: none"> • Nie ma potrzeby przygotowywania cieczy roboczej w terenie	<ul style="list-style-type: none"> • Mogą być droższe niż koncentraty
<ul style="list-style-type: none"> • Mniejsze stężenia s.a. w formie użytkowej bardziej bezpieczne w przypadku wycieku	<ul style="list-style-type: none"> • Zajmują dużo miejsca w czasie transportu
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość specjalnych zastosowań, np. w szczeliny.	

Fumiganty

Gaz trujący jest uwalniany po zastosowaniu z formy płynnej:

- Metabrom 98,
- Bromek metylu
- ProFume

Cyjanowodór (?)

Fumiganty

Zalety	Wady
<ul style="list-style-type: none"> • Szerokie spektrum działania - toksyczne dla wielu szkodników.	<ul style="list-style-type: none"> • Traktowany obiekt musi być szczelny lub przykryty folią, aby zapobiec „wyciekom” gazu.
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze penetrują budynki, glebę, zboża, przechowywane produkty.	<ul style="list-style-type: none"> • Gazy bardzo trujące dla człowieka - należy stosować środki ochrony osobistej i specjalne procedury.
<ul style="list-style-type: none"> • Pojedynczy zabieg zwykle bardzo skuteczny: zabija szkodniki.	

II. Formulacje stałe

Podział form użytkowych

II. Formy stałe

A. Proszki do opylania (DP)

B. Proszki zwilżalne (WP)

C. Przynęty (B)

D. Granulaty (G)

E. Peletki

F. Tabletki

Proszki do opylania (DP)

Proszki pyliste zawierają 1-10% s.a.

S.a. na nośniku pylistym o wielkości cząstek 1.5-20 μm .

Gotowa forma do użytku.

Mogą być наносzone na każdą powierzchnię – widoczne depozyty rezydualne.

Przykład proszku do opylania (DP)

- Wygodny w użyciu proszek owadobójczy skutecznie zwalczający owady biegające.
- Eliminuje występujące w pomieszczeniach karaluchy, prusaki, pluskwy, pchły, mrówki, rybiki cukrowe, mole i inne owady.
- Najlepszy efekt uzyskuje się stosując środek co 2 tygodnie.

0,5 % permetryny

Proszki do opylania (DP)

Przykład proszku do opylania (DP)

- Opylać miejsca gromadzenia się, gnieźdzenia i drogi przebiegu owadów (szczeliny i pęknięcia w podłodze i ścianach, narożniki, za listwami, progami, meblami, lodówkami, wokół urządzeń sanitarnych, wentylacyjnych itp.).
- Stosować w dawce od 1–10 g na 1 m² powierzchni.
- Nie opylać całych powierzchni pomieszczenia.
- Preparat pozostawiony w miejscach trudno dostępnych zabezpiecza przed inwazją owadów przez okres kilku miesięcy.

0,5 % permetryny

Proszki do opylania (DP)

Zalety	Wady
• Gotowe do użytku, nie wymagają rozcieńczania.	• Wymaga doświadczenia, aby poprawnie stosować.
• Wyjątkowo wysoka skuteczność rezydualna, gdy proszek suchy.	• Widoczne pozostałości.
	• Trudności z ograniczeniem rozprzestrzeniania się proszków do pomieszczeń nie zabiegowych.

Zwilżalne proszki (WP)

Proszki do sporządzania zawiesin wodnych mają cząstki 2-20 μm , 10-90% s. a.

Dobrze utrzymują się na powierzchni.

Substancje pomocnicze: stabilizatory, substancje klejące, substancje ułatwiające tworzenie się „filmu”.

Przykład koncentratu do sporządzania zawiesiny wodnej (WP)

AFANISEP 25 WP

- Nowoczesny i ekonomiczny preparat owadobójczy w postaci proszku do sporządzania zawiesiny do oprysku. Skutecznie zwalcza muchy, komary, mrówki, pchły, karaluchy, prusaki, rybiki cukrowe i inne owady w pomieszczeniach i wokół budynków.
- 25 g preparatu chroni 1000 m² powierzchni.

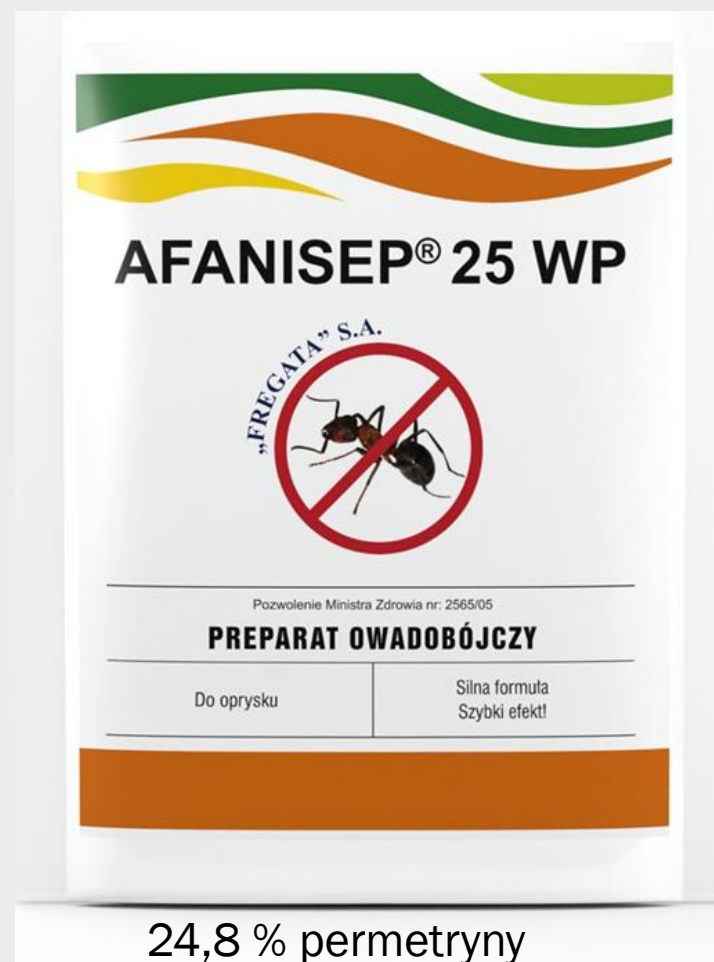

Przykład koncentratu do sporządzania zawiesiny wodnej (WP)

AFANISEP 25 WP

- Preparat stosuje się metodą oprysku po rozcieńczeniu wodą:
- zwalczanie owadów latających – zawiesina 0,25%
- zwalczanie owadów biegających – zawiesina 0,5%.

Środek wykazuje najwyższą skuteczność w temperaturze do 20°C.

Zwilżalne proszki (WP)

Zalety	Wady
<ul style="list-style-type: none"> • Wyższa skuteczność rezydualna na powierzchni porowatej niż EC	<ul style="list-style-type: none"> • Niebezpieczeństwo wdychania podczas przygotowywania cieczy roboczej
<ul style="list-style-type: none"> • Mniejsza fitotoksyczność niż EC	<ul style="list-style-type: none"> • Wymaga częstego mieszania cieczy roboczej w czasie zabiegu
<ul style="list-style-type: none"> • Skóra i oczy mniej absorbują niż w przypadku EC	<ul style="list-style-type: none"> • Pozostałości mogą być widoczne

Przynęty

Zatrute przynęty – nasiona, otręby lub inne produkty z dodatkiem s. a.:

- **RB** – przynęta do bezpośredniego stosowania.
- **AB** – przynęta w postaci ziarna.
- **BB** – przynęta w postaci bloków.
- **SB** – przynęta w postaci płatków.
- **PB** – przynęta w postaci płytek.

Przynęty

Zalety	Wady
<ul style="list-style-type: none"> • Forma użytkowa gotowa do stosowania. Chętnie zjadana przez szkodniki.	<ul style="list-style-type: none"> • Niektóre przynęty mogą być niebezpieczne dla dzieci i zwierząt nie docelowych
<ul style="list-style-type: none"> • Długotrwałe działanie pozostałości	<ul style="list-style-type: none"> • Martwe szkodniki mogą być źródłem odoru
<ul style="list-style-type: none"> • Zabiegiem nie obejmuje się całej powierzchni, gdyż szkodnik jest wabiony do przynęty	<ul style="list-style-type: none"> • Dla odróżnienia od produktów spożywczych powinny być zabarwione.

Granulaty (G)

Cząstki większe niż przy proszkach.

Mają postać granulek o średnicy 0.2-1 mm.

0,5-20% s. a., 1-10% substancji wiążących (np. smoły).

Wilgoć potrzebna do uwolnienia s. a.

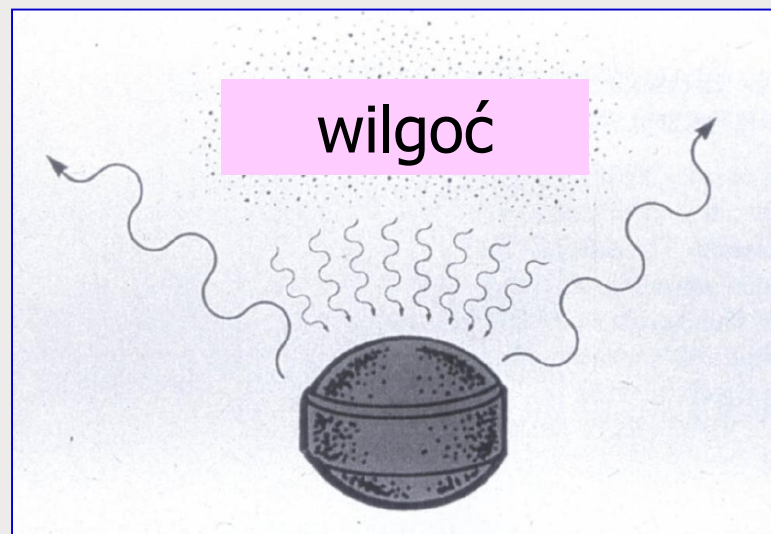
Granulaty (G)

Zalety	Wady
<ul style="list-style-type: none"> • Forma użytkowa gotowa do stosowania, nie ma potrzeby mieszania	<ul style="list-style-type: none"> • Droższe niż WP lub EC
<ul style="list-style-type: none"> • Małe zagrożenie z powodu przemieszczania się s. a.	<ul style="list-style-type: none"> • Mogą wymagać wilgoci do uwolnienia s. a.
<ul style="list-style-type: none"> • Mają dłuższe działanie pozostałości niż WP lub EC	

Fumiganty

FOSFOROWODÓR powstaje z **fosforków metali**, na które działa wilgoć:

- fosforek glinu,
- fosforek magnezu.

Fosforowodór

Produkty rozkładu zastosowanego środka

- wodorotlenki metali;
- fosforek metalu, który nie przereagował z parą wodną.

Formy użytkowe

- peletki,
- tabletki,
- saszetki,
- woreczki,
- płytki,
- pasy,
- ...

Peletki

- masa - 0.6 g, daje 0.2 g PH_3 ;
- sprzedawane w różnych opakowaniach.

Tabletki (TB)

- płaskie lub kuliste;
- masa - 3 g, daje 1 g PH_3 ;
- sprzedawane w różnych opakowaniach.

Fumiganty

Zalety	Wady
<ul style="list-style-type: none"> • Szerokie spektrum działania, a pojedynczy zabieg zwykle bardzo skuteczny.	<ul style="list-style-type: none"> • Zabieg długotrwały
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze penetrują budynki, glebę, zboża, przechowywane produkty.	<ul style="list-style-type: none"> • Traktowany obiekt musi być szczelny lub przykryty folią, aby zapobiec „wyciekom” gazu.
<ul style="list-style-type: none"> • Proste w stosowaniu. Wymagają nieco urządzeń.	<ul style="list-style-type: none"> • Gazy bardzo trujące dla człowieka - należy stosować środki ochrony osobistej i specjalne procedury.

Inne formy gazowe:

- FU – generator dymów;
łatwopalna postać stała – po
zapaleniu – **dym**.
- FD – puszka emitująca gazy.
- FK – świeca dymna.
- FR – pręt dymny.
- FT – tabletki emitujące dymy.

Koniec wykładu

Dziękuję bardzo
za uwagę!

